

23 dik szám.] Minden szombaton megjelenik két egész íven, vagy 24 ívnagyságu hasábon. | **KASSÁN, Junius 3^{kán} 1848.** | Félévre előfizetés 6 fr., bérmentesítvé, borítékban, s czímmel 7 fr. 12 kr. p. p. | **I^{so} Év.**

Előfizetésrei meghívás a Kassai Képesujságra.

Folyó évünk első fele végéhez közelegvén, bátrak vagyunk minden rendü polgártársainkat **Képesujságunk** előfizetésére Julius 1^{so} napjától kezdve felszólítani. Ára helyben fél évre 6 fr., postán bérmentesen borítékkal együtt 6 fr. 24 kr. p. p. Megjelenik minden szombaton 2 íven, s ha elegendő előfizető leend: hetenkint 3 íven; — harmadikon kizárólag politikai ujdonságokkal.

Kassán májusban 1848.

Werfer Károly,
nyomdár és szerkesztősege.

Porta Tosa előtti viadal Milánóban Martius 22kén.

A forradalom öt napjaiban milánóiak s osz-

trák seregek közt történt csaták közül, az olaszok különösen a Porta Tosa előtti viadallal dicsekednek; minek következtében ők ezen kaput diadalkapunak nevezték el. Midőn a csatának

Milánóból kapott ábráját itt közöljük: jónak látuk, az utolsó események rövid leírását is ahoz csatolni.

Ötödik napon a várlak előtt felállított pat-

Porta Tosa előtti viadal Milanóban martius 22kén.

tantyu sürűbben kezdett dörögni. Porta Tosa mellett néhány ház meggyújtott, mialatt Wohlgemuth és Clam tábornokok falgázat hosszában az ellenséget elverték, ki az ottani kertekben és házakban megtelepedvén, katonáinknak legnagyobb erőködésébe került, azt ezen erős állásból kiűzni. Wohlgemuth feladata volt a váraknak Tenaglia, Comasina, Nuova s Keletikapukkal összeköttetését biztosítani. Clam tábornoknak ugyanazon parancsa volt a Tosa, Romana, Vigentina, Lodovica és Ticinese köztiek közt e célra működni. A viadal igen makacs volt, mivel a lázadóknak szándéka oda ment, a Pavia felé vezető kaput minden áron elfoglalni, hogy a várt segítséget magukhoz húzhassák; azonban az osztrákok itt is megtartották a csatát, s a házfődelekről lehulló cserépszindelyek zápora közt feltarthatlanul nyomultak előre a feltűrt s mindenféle akadályok által járhatlanná tett utcákon.

Egy második csata történt Porta Tosa mellett, midőn a milánói vörösség Maurer és Strasoldo dandárokkal martius 22kén éjél 11 órakor elindult, hogy a falgákon keresztül eltávozhasson. A lázadók Comasina és Tosa kapuk mellett telepedtek meg, a szorulatban akarván tönkre tenni az eltávozókat; itt heves csatározás keletkezett: azonban az öt óráig tartott kitakarodás szerencsésen ért ki a szabadba.

Együttal közöljük a velencei ideiglenes kormány két főnökének, Tomaseo és Manin arcképeit, kiknek Pálfi kormányzó által előbb szabadon kellett bocsátatni, hogy néhány nappal később a köztársaságot kiáltás ki.

Az erdélyi Szászok Frankfortban.

„Divide et impera!” Szerencsétlenebb kormányelv nem lehetett, mint az itt felhozott ismeretes; még is nemcsak Metternichféle evangéliom, hanem régebbi időkől fogva bécsi övszer volt az. Mint férhetett az össze a felség istenítésével, azt ugyan nem könnyű megmondani: de a végzetek hatalma látszik benne rejleni; azon végzeteké, melyek az egyházi javítás idejétől kezdve annyi sok millió ember sorsa felett határoztak.

A habsburg-lotharingiai ház mint sziklagirinc úgy áll ott a történelemben, elválasztván a különböző elvek eredményeit. Az eszmék élére V. Károly nem emelkedett, s azért vész tornyosult németországra, s az austriai-magyar birodalom is többet harcolt az eszmék mint a török ellen, s később inkább kedvezett az orosz hatalomnak mintsem Europa fejlődésének. Az uralkodó ház tehát ellensége lett tulajdon nemzeteknek azon politika által, mely őt magát is igazta; állandóságot abban keresett: mi neki és nemzeteinek halálát okozhatta. Szomorú szerencsétlen végzet béklyóiban nyögött a birodalom, s hogy fel ne eszméljen, jogot ne követeljen: a különböző alkotórészeket egymásra ingerlé a divide et impera-elv.

De a helytelenség és jogtalanság nemcsak másnak, hanem magának is árt: mert az a helyesség és jogosság inghatlan ereje, hogy régiak szerint, akármelyik oldalára teszed is, mint kőb úgy nyugszik egyenlő alapján. — Hogy a bécsi politika az eszmék befolyását elkerülje, saját eredetéhez lett hűtelenné, s feláldozta jövődjét. A számolás ideje beállt, — s ime tót birodalomról, beszélnek, midőn a mulasztottat helyre akarnák hozni.

Franciaországnak legszorongóbb idejében is országlói bármit áldoztak fel, de hazájokból egy talpalatnyit sem engedtek oda: Talleyrand több uralkodónak esküdt hitét szegte meg, de hazáját mindég megmenté. Nem úgy a bécsi politika; ez magát és csak magát nézte, az országokra gondja nem volt — természetesen vesznie kellett, mert mire támaszkodják nem volt többé. Az is jellemzi, hogy mióta történelmivé lett az uralkodó ház, mindég külföldiek valának tanácsadói; olaszok, németalföldiek gazdálkodának ott, hol

sem multjok nem volt, sem jövődjök nem derülhetett; ők élőködtek a divide et impera-elven.

Megbukott a bécsi kormány, de nem tüntek el kiszórt magvainak vetései: sőt az oszlatás teljesebb oszlatást terem, mint tán az oszlató hősök magok is céloztak. Mióta szegény hazánkban az egyetemesség tudata felébredt, s a nyelv, vallás, eredet által elválasztottakat egyesíteni és jogokba helyezni törekvék, azóta szakadatlanul vivaték az eszköz, mely nélkül az egyetemesség, tehát a haza, jóllét és minden, a mit egyedül az állami élet nyújthat, mindig hiú remény marad. Divide et impera volt mindenben és mindenütt az'elv; azért tetszett a horvátok különködése s aratot Gaj dicséretet; azért táplálták ha nem egyenesen, úgy engedve, a tótok mozgalma, midőn azon körön túl lépett is, melyet az állam a különségeknek engedhet; azért bátorkodtak az erdélyi szászok is mint hatalom fellépni, s egyenlőséget követelni, minőt hasonló viszonyok között soha és sehol nem adhat az állam. De minél kevesebb megférhetők valának az igények, s minél inkább ellenkeztek az állam lehetőségével; annál kedvesebbek voltak az oszlató politika előtt, mely azokban igazulását lelte. O szerencsétlen gyógyszer, mely betegségek által szerezhethet csak magának elismerést! más jutalomra nem érdemes, mint arra, mit a halál fizet!

Megbukott a szörnyű elv, halál lett jutalma. De vajjon, hazafiak a királyhágón innen és túl, a vésses politikának igazságát vesztünkkel bizonyítsuk-e? azt tegyük-e, mit mindnyájunk ellensége kívánt? —

Sőt inkább azon legyünk, hogy a szerencsétlen politika hibáit helyre hozzuk, mennyire lehet, legalább készakarva ne essünk azokba; inkább azt tegyük: mit történelmi multunk, földirati fekvésünk, és, a mi mindennél erősebb, saját érdekünk igényelnek.

A bécsi politikának bizonyosan az volt volna feladata, hogy belülről birodalmának két sajátos és különböző részét a maga útján fejlessze, azok alrészait egyesítse, és bizonyos irányba indítsa. Tehát az ugynevezett örökös tartományokat egy felől és a magyar tartományokat másfelől a haladás ösvényére kellett volna vezetnie: hogy egyesülten, két egészet téve magukban kifelé hatalmasan működhetek volna; tehát német és magyar politikát nyíltan kellett volna vallania, hogy egy belülről magát biztosította, kívülről pedig azon állásba tette volna, mely a Dunát végig birtokunkba vehette. De Bécsben sem a német sem a magyar érdekeket nem ápolták; ott, ismételve mondom: csak magát nézte a politika, s szolgált az oroszoknak.

A végzetek kockája, mely háromszáz évnél tovább amugy esett volt, megfordult most, és hatalmunkba tette: hogy magunk vessük el.

Most, erdélyi szászok, mit követel jözan érdeketek? Azt-e, hogy azon majd ezer éves viszonyból kilépjétek, és oda csatlódjatok, honnan tik mindenesztül el vagytok választva? Azt hiszitek-e komolyan, hogy a Frankforti gyűlés, mely Csehországgal nem tud, nem mer banni, holott szívéhez legközelebb feküdt, s vele egy történelemben nőtt fel, mely Csehországot talán odaengedni fogja a szláv elemnek, — azt hiszitek-e, hogy a frankforti gyűlés bennetek, mint egészítő részt, magához csatoland? Ertsétek meg a multat, s ne felejtsetek el a földet, melyen azt, mit birtok, hitet, bátoroságot, mindent, a magyar és erdélyi törvények alatt szerzedétek és óvtátok. Tik iparos emberek vagytok s jól tudjátok, hogy az alaptókékat csak az vetheti el, a ki szantszándékkal bukni akar: vajjon községleg, a mint vagytok, kívántok-e bukni? s ha ezt nem kívánjátok, hogyan vethetitek el az alaptókékat, melyen eddig voltatok, s ezentul is lesztek; ha mi is leszünk?

A frankforti gyűlés sokkal több belátással bír mint hazánkfiak a királyföldön; a magyarországyűléshez akar érettök fordulni — tehát a magyarországyűlés lehet csak az: mitől jövődöben fogtok, mint eddig elé is soha nem szüntetek a magyar koronától fugni.

De fájdalom, azt kell látunk, hogy az erdélyi szászok szintugy akarnak örökössei lenni a Metternichféle politikának, mint a bécsi ujságírók. Ezek előtt semmi sem látszik nagyobb iszonynak lenni, mint Magyarország boldogulása. Nagyobb gonddal gyermekébe oktalanul szerelmes anya nem szedhet fel minden örvet és ürügyet gyermekének feldicsérésére, mint szednek mai napig fel a bécsi írók minden mozgalmat, és festik hatalmassá, mely magyarország fejlődése ellen van irányozva. S mit tett Magyarország? Merész ugrással oda szökött, hogy a XIX. század előrehaladt nemzeit utólérte; adott és hirdett népeinek annyi szabadságot, mennyit józanul kívánni csak lehet, s tette azt annyi áldozattal, mennyit másutt országos vérontáson lehetett csak megvásárlani. De mind ezt a bécsi lapok nem látják, nem akarják látni: hanem igen is örülnek, ha csak legkisebbet mozog az orosz ármány. Vak örökösai a szerencsétlen politikának, kik azon örültök, mi rátok szintugy hoz vést mint ránk! Ne ugy, bécsiek! Inkább tettel, szóval segítetek levíni a közös ellenséget; vagy, hogy ügyetlenül ne segítetek: forduljatok Csehország felé, s csinaljatok ott rendet.

Az erdélyi szászok' nyilván vak eszközei olyan embereknek, kik elfogultságukban a személyes kedvtelést országos célnak nézik: mert lehetetlen gondolnunk, hogy a lakosság tömege, melyet belátónak szeretünk magunknak képzelni, azt ohajtana igazán: mi csak vesztőket okozhatja. Fel tehát tik is ott az országultság szélén, ne nézzetek Magyarországon keresztül Frankfortba. Nem oda viszi az Olt folyója vizeit, nem is ott lehet jövődötök istáppja. Inkább nézzetek Budapestre, ne magatok ugyan; hanem több erdélyi társaitokkal együtt, s csatlódjatok hozzánk. Velünk és általunk mosolyog jövődötök; akármit mondanak is Bécsben és tán nálatok, — a költőnek ezen szavai „a nagy világon e kívül nincsen számodra hely!” ráfok is illenek. Honnan jöttetek, hol éltek ős apáitok? Nem tudjátok már, mint mi magyarok nem tudjuk. — Hová tudátok menni, ha innen az orosz kiszorítana? — Itt élnetek, itt halnotok kell. — Megbukott az istentelen politika: ne legyetek hát, ti erdélyi szászok, elvakult hivei; ne nézzetek nyugatra, nézzetek, oh nézzetek lábatok alá! 3.

Szabad-e szerényen kérdeznél?

Minthogy másutt maaskazenéznek, kell-e azt Pesten is tenni? — Másutt a kormány ingatag, tapogatózik, mert a körülmények hatalma toltta fel, s a törvényesség nem erősíti állását: kell-e hát Pesten is boldognak boldogtalannak mindent elkövetni, hogy a legnagyobb törvényességen álló, de uj kerékvágást legnagyobb erőtétessel törő kormány ingataggá, tapogatózóvá legyen? Mert a véghetetlen ármánykodás és utcahósködés között nem vétheti-e irányát bár legbiztosabban indult is az, ki előtt még térkép nem fekszik? —

Mióta tesz a pesti ifjuság törvényhatóságát, és minőt teszen? Mert mi szegény vidékiek, kik az 1848diki 31. törvénycikken ohajtjuk hazánk boldog jövődjét alapítani; mi olvassuk nemcsak a III. törv. cikk 26. és 27. §§, hanem a többieket is mind végig: de az ifjuság törvényhatóságáról sehol legkisebbet sem találunk. Nem esoda tehát, ha mi a pestieket nem értjük; jollehet más részről igen is jól értjük azon hozzánk is érkező leveleket Pestnek dolgozó és fizető és biztosságot adó és követelő osztályától, melyekben az béke után foháskodik. — Megütköztünk nagyon, hogy a pesti ifjuság egyenesen a kormány ügyébe vág. Mert ime Petőfi gyűlést tart, és küldötségek rendeltetik az ismeretes vizsgáló bizotmányhoz, hogy az ifjak közül is tagok vétesse nek abba. Helyesnek találtatott a kívánat, s két taggal szaporítottatott a bizotmány. De mi vidékiek csodálkozunk, s engedelmevel az illetőknek, kérdeznél bátorokodunk: mióta és micsoda hatóságát gyakorol az ifjuság Pesten? Vagy mikor és mikép változtak a dolgok? Mikor és mikép változott a rend? vagy ta-

lán ez most a rend, hogy ki nyitja a lármáz annyi joga és befolyása van? Kinek van jelenben joga hasonló esetekben vizsgálatot parancsolni, s vizsgáló választmányokat kinevezni? És utoljára, ki viseli hát a tárcát Pesten? Nekünk mind azt tudnunk kell; mert nem élünk Eldorádóban hol az embernek csak alunnia kell, hogy mindent megkapjon; hanem élünk 1848diki évben Magyarországon, mely annyi vész között hányatik, mint a menyit alig bír el gyenge hajója. Tudnunk kell tehát, ki tartja a kormányrudat: ki evez, s micsoda törvény micsoda rend ér a hajóban?

Végre nem kérdés gyanánt de axiómaképp kimondjuk véleményünket: Hazánkban, míg a rendes hatóságok és a törvényes kormány hatnak; addig minden beavatkozás, bárholnan eredjen is, akár Orfeus a Gellérthegyet riasztotta is fel helyéből népgyűlésbe, akár más ihlett ember a halakat szólítaná is ki bűvös hangjával a Dunából, — addig minden beavatkozás törvénysértés, s annak elnézése hazaárulás, és szabadság-eladás. Mert a törvény és rendnek megszűnése halál, melyből hazánkban nem lesz feltámadása.

3.

Országvédelem.

III.

A középkorban nem volt állam, azért tulajdonképen nem is volt állami védsereg; hanem csak kiváltságosok, osztályok, testületek zászlóaljai. Lassankint az osztálybeli eldarabolságon vagy is nemesurságon (aristokrácián) győzött az egyetemesség, mely azonban a fejdelem személyében központosult s így újra egyéniséggé fajult, — s most a fejdelem vérseregei, az állandó katonaság kora következett. A fejdelmek hajdan csaknem szakadatlanul hűbéres jobbágyaikkal küzdöttek, mert ezekkel érintkeztek csak leginkább; midőn őket legyőzték főleg a harmadik rend segítségével s országukat kikerekítették és megszilárdították belsőleg, kifelé fordíták tekintetüket s most a belül összetömegtett országok, vagyis inkább az azokat képviselő fejdelmek jöttek egymással surlódásba s elkezdődtek a hódító és támadó háborúk. Miután sem egyik sem más fejdelemnek nem sikerült kirekesztő tulsulyt, egész Európára nyomót, kivívni; a gyengébbek mindig szövetségre lépve a hatalmasok ellen: akkor lassankint bizonyos állami sulygyen, melyet folyvást fegyveres kézzel kellett védelmezni, fejlődött ki. Ez időszakban tehát az igazi béke olajága sohasem zöldült, a bilincsre vert nemzetek, jöllehet bizonyos elalétségekben szenderegtek, nem pihentek a zavartalan csend és nyugalom árnyában, csak fegyveres fegyverszünet, mely csupán az alkalmas pillanatot leste a megtámadásra s mely a megtámadástól szüntelen rettegett, szakított olykor-olykor félbe a cabinetek által folytatott háborukat, s így a fejdelmek mindinkább szaporították állandó hadaikat. — A francia forradalom más alakot és irányt adott azon fegyverzett állapotnak; most a fejdelmek felhagytak az egymás elleni küzdelemmel: mert új, közös ellenségek támadt. Az egyéniségbe szorított egyetemesség, a fejdelmi önkény, minden más egyetemességet ellenségnek tekint, s a francia forradalom, valamint még azelőtt az éjszakamerikai gyarmatok függetlenségi háborúja felébresztette a zsidbadtság kötötte nemzeteket, s így a fejdelmek közös ellensége a nemzetek voltak, s most még inkább növelték az állandó seregeket hogy azon veszélyes ellenségekkel szembeszállhassanak s azt rettenetben tarthassák, az álguk dörgésével remélték a nemzetek szózatát elnémitani. Az állandó katonaság most még inkább csatoltatott a fejdelmek magánérdekéhez, mely azért a közjólétnek, az igazi egyetemességnek, az alkotmányos állammal ellenségesévé lett. A nemzetek azonban az álguk és szuronyok dacára is mindinkább föleszméltek s ébredtek jogaik tudalmára, azért nagyobb és nagyobb arányban fordították a nép szerzett és még csak szerzendő vérfillérei az állandó seregek föntartására. S az állami adósságok aggasz-

tólag növekedtek; a közteher csaknem minden országban már elviselhetlen, jöllehet már jó ideje, hogy külső béke van Európában. —

Az összes európai országok állandó szárazföldi és tengeri hadserege valami harmadfél millió főt számlál; az elsőrangú országok hadserege több mint másfél millió főből áll; az állandó hajóhad 2000 hadihajónál többre rug mintegy 50,000 álgyuval. Az állandó katonaság legalább $\frac{1}{100}$ részét a népességnek kívánja, midőn legfeljebb $\frac{1}{112}$ részét a népességnek teszik a nőtelen és hadra-képes férfiak. — Oroszországban $\frac{1}{80}$, Poroszországban $\frac{1}{75}$ a lakosoknak van hadi szolgálatban. — Az összes európai országok állami jövedelme legfeljebb 2000 millió pft-ra rug, Európa népessége mintegy 250 millió; így tehát körülbelül 8 pft esik egy egy lélekre. Az európai országok állami adóssága mintegy 21,000 millió pft-ra rug, azon adósság kamatai és törlesztése legalább 730 millió pftot nyelnek el; marad hát az állami jövedelmekből az országok szükségéi fedezésére valami 1370 millió pft: de ebből mintegy 600 millió pft a hadi költségekre fordítatik. — Poroszországban 2 pft 21 kr. esik egy egy lélekre a hadi költségből, az osztrák birodalomban 1 pft 27 kr., Franciaországban 2 pft 48 kr.; Poroszországban 44,5, az osztrák birodalomban 35,8; Franciaországban 21,1 az összes állami költségek százától fordítatik a hadseregre! — Ha meggondoljuk, hogy az állandó hadsereg béke idején semmi terményző munkát nem teljesít, hogy tehát már ezáltal hogy általában létezik, a népességnek több mint egy századéka elvonatik a termelő munkától; hogy továbbá a termelő munkát végezők filléreire tartatik fen, akkor könnyen megfoghatjuk, mi nagy teher oly roppant állandó katonaság, s hogy már ez is az általános elszegényedést okvetlenül maga után vonja. — Jól tudom ugyan, hogy a munkafelosztás elvén alapul a társadalom s hogy azért az országultság (civilisatio) haladtával a munkafelosztás mindinkább érvényesíti magát; mert hol mindenki mindent tesz, hol mindenki önmagának elegendő, ott nincs országultság és műveltség. S azért az állandó sereg is természetes sőt szükséges; de tagadom, hogy oly roppant számú állandó katonaság volna szükséges, ha az államnak belül és kívül az ész törvényei szerint létegesítenek; tagadom azt annál inkább: minthogy a nemzetek újra felebredt szelleme törpeségét az állandó hadaknak igen fényesen bebizonyította. Országról országra láttuk a nép erejét győzni, a kenyursági fejdelmek trónjai özsedöltek a számtalan bérkatonák szuronyainak közepette; valóban, hiában támaszkodtak hadseregeikre a fejdelmek, a szuronyokon nyugvó trón ingadozóknak bizonyult s remélem hogy most a valódi egyetemesség fog győzni, s hogy a fejdelmek belátandják, miszerint ők nem tehetik magokat ellenséges állásba a nemzetek irányában; különben gyakorlati Central social-t irnak nekik, — belátandják, miszerint trónjaik csak a népek szeretet és ragaszkodó hűségéből épült oszlopjain nyugszanak szilárdul, ingathatlanul.

Most a fejdelmek és nemzetek egyaránt magára a nemzetre, a nemzeti őrseregre akarják a haza védelmét bízni, s méltán; mert a nemzetek meghódították magoknak a házat, melyet mint valódi hazafiak megis tudandnak ótalmazni. — Az állandó hadsereg azonban részint a felebb említett munkafelosztás elve következtében, részint az európai államok külviszonyai még ekkoráig létező rendezetlensége miatt szükséges; de ennek is kell, hogy úgy mondjam: nemzeti őrséggé válnia s a most divatozó módtól különbözőleg összeállítatnia. — De erről legközelebb. — 5.

Maria-Nostra.

(Két rajz.)

Hont vármegyének Dunára dülő déli sarkában, a szép, sőt délceg Galla — valódi gulyahegy alatt, Visegrádtól és Esztergontól 2—2 orányira fekszik Maria-Nostra falu, melynek dél-nyugatról vett rajza kies fekvését világosan mutatja.

Nem akarjuk topographiáját adni: csak korszerűbb történeti s nem leirási vonásokkal kedveskedünk.

Maria-Nostrán hajdan Özséb esztergomi kanonok alapította Sz. Pál magyar remetéi honoltak, hol számukra zárdát, s még jelenen is fenlevő gothizlésű ékes templomot Nagy Lajos királyunk 1352ben emeltetett, ki visegrádi várából ide szokott zárdokolni az ur testében részesülendő. A mohácsi veszedelem után Sz. Pál szerzetesei a rohanva közelgő török elől az ország szent koronáját és egyéb kincseit Visegrádról Nostrára rejtették. A nostrai zárda remeteisével vagy háromszáz szerzetes lakost számlált. E magyar szerzet békeszeretet, jámborság és munkássága miatt oly köztiszteletben volt, hogy napról napra terjedt, s egyedül Magyarországon és a kapcsolt részekben 170 zárdát számlált. Igen jeles férfiakat mutatnak fel a szerzet évkönyvei, ilyenek voltak: Thár Ispán Béla budai várparancsnok és kunok grófjából lón paulinus; Báthory László, ki a Sz. Bibliát első fordítá magyarrá; Martinusius György, ki előbb nagy váradi püspökké, királyi kincstárnokká, Zápolya János árvájának gyámjává, esztergomi érsek és bibornokká lón; kiról Ferdinand király mondta: hogy Zápolyának senkit úgy nem irigyel mint azon szerzetest, ki 10 ezer sisakost fölülmul; Szécsényi Pál kalocsai érsekké lón, ki a király nevében Rákóczy és Bercsényivel többször értekezett béke fölött; Eszterházy Imr paulinusból lett ország primása; Nádasdy László lón csanádi püspökké; Anyos Pál s Virág Benedek derék magyar költők; Alexovics Vazul magyar híres szónok; Verseghy nagy magyar nyelvész; Szentgály a francia Bourdaloue fordítója; Ordódy Pál utolsó rendfőnök s többen jeleskedtek 1246tól 1786ig. Jöfő által feloszlattak, s ekkor Maria-Nostra a fuscusra szállott. Azóta a zárdának részét uradalmi tisztek lakják; része pedig a plebania házat képezi; és nagy Lajos buzgó királyunk példáját követőleg jelenkorunkban is sok zárdok és bucsújáró ajtatoskodik e kies vidéken kivált egyháznajján augustus 15.

Maria-Nostrán nem csak régi dicsőségünknek vagyon emléke, hanem az újabb kor is szép jelet emelte ott a magyar szívben gazdagon feltűnő kegyeleteknek. A közelebbi francia háboru alkalmával fölkelt magyar nemességnek betegeit ezen kiürült zárdában gyógyíták, és lőnek sokan áldozataivá hazaszeretetőknak. Ott nyugosznak hamiak, hol a magyarok nagy asszonyának tiszteletére évenként összeseregleni szokott bucsújárók ezrei, áhitattal áldják a bajnokok honszeretét. Második rajzunk a maria-nostrai ékes kálvaria hegyet tünteti elő, melyet volt paulinus, s később csanádi püspökké lett gróf Nádasdy László 1771ben emeltetett; e hegyen megfordul minden zárdok, s ugyan ezen kies és látogatott hegynek bal tövében, épen a liget szélén áll egy csinos kő sudar (piramis), melyet nemes Hont vármegye nemessége hálás emlékül állított elvérzett nemesfarsaik dicsőségére. De szóljon a kő maga. Éjszaki oldalán ily fölírás diszlik:

„Hont és trónt védte nemes magyarok fölkelti e téren

Hamvadnak, vándor! kór s sebek áldozati.“

Déli oldalon:

„Nagyméltósága székhelyi Majláth György stb. Főispány, nádas Tertsztyánszky Sándor első, — nyáregyházi Nyáry Antal második alispányok kormányuk alatt, tekintetes nemes Hont vármegye rendei alapíták 1836dik évi pünköszt hava 2kán.“

Minél ritkábbak Hunnia térein a honszeretlenek ily emlékei, annál gondosabban fontartandók; hadd lássak az unokák, miként a vitéz magyar nemzet az igazi honszerelmet, a hős jellemet mindenkor nagyra becsülte; hadd tanulják a haza és nemzet becsületét és jólétét élet-halállal védelmezni. . . Aldottak a csontok, melyeket a hazaszeretet hamvaszt; mert a nemzet nemtője füzi számukra a borostyánkoszorút, s a jámborok imái égbe kiálnak felmagasztaltatásukért.

Majer István.

A fölkelt nemes magyarok emléke Maria-Nostrán Hont vármegyében.

Arcole melletti ütközetről 1796.

A francia festészeknek egy idő óta szokása, olyan eseményeket örökíteni meg ecsetök által, mik, vagy hadi történeteikből, vagy mindennapi életből merítvék, nemzetök dicsőségét tüntetik ki, s a francia nép jellemét szebb oldalról mutatják be a világnak. Ezáltal népben a lelkesedést, utánozást ébresztik, s e tekintetben törekvésök dicséretre méltó.

Olvasóinkal itt közlünk három ábrát; egyike azon pillanatot mutatja, midőn Napoleon Arcole melletti hídon, zászlót tartva kezében, harcosait kartácsok zápora közt vezeti az osztrák sereg ellen. Három napig (november 15—17-keig 1796) tartott az ütközet, melyben végre győztek ugyan

a franciák, de nagy veszteséggel, mert 10,000 fegyveres maradt a csataterén részint halva, részint fogságba esve, s ugyan ennyit vesztek a mi seregeink is.

A más kép azon jelenetet ábrázolja, midőn a nemzetőrség a hadsereggel kibékülve, fraternisált; mert Frankhonban is, ugy mint nálunk, a rendes katonaság s nemzetőrség közt eleinte egyeség nem uralkodott; míg végre a nemzet elismerte, hogy Európában jelen viszonyok közt állam rendes katonaság nélkül fel nem állhat, a katona pedig átlátta azon igazságot, miszerint ő előbb volt polgár mint katona, s hogy a katona azért van, hogy honát s annak minden polgárait kül s bel ellenség ellen védje.

Harmadik képen látunk Napoleon idejéből

Csapatvezéndet az olasz hadseregből. Ezen csapatvezéndék a tábornoki testből voltak, s kötelességök abban állott, a hadlábakat a vezér által kijelölt állásokba vezetni. A rajzunkon lévő tisz, huszárt ábrázol, s olvasóink azonnal észrevehetik, hogy a francia huszárok öltözködése sokkal magyarosabb volt, mint a mi huszárainké.

A bűvészet és delejzetről keleten.

(Vége.)

Kairónak El-Assan nevű nagy utcáján gyakorolják mesterségüket, táncolván s dalaikkal mulattatván a népséget. Ezek közül egyel találkoztam, kinek durva tekintete egyelőre utálatot

Mária-Nostra (Dél-Nyugodtról)

Francia csapatvezend Napoleon idejéből.

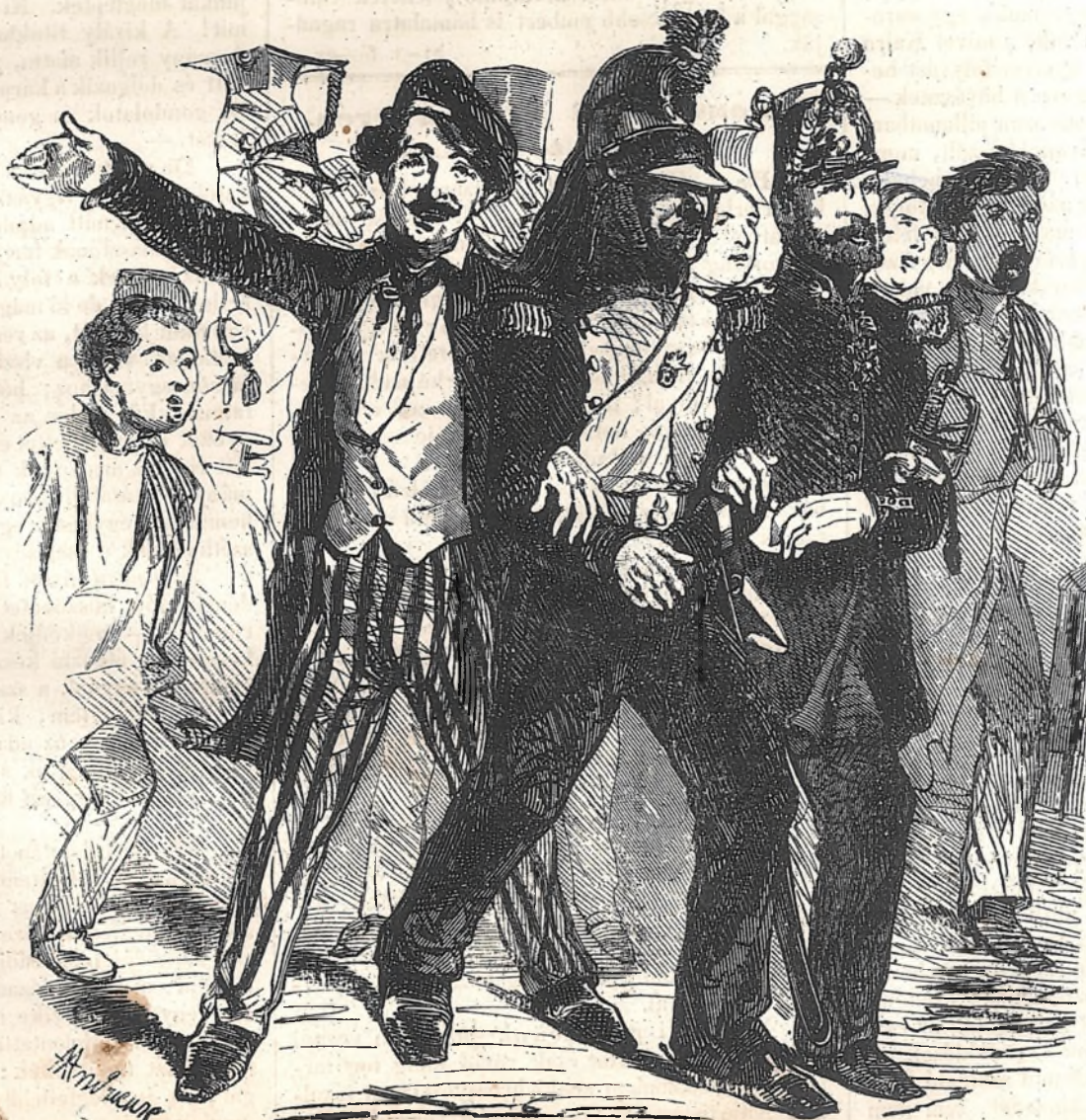

Napoleon az Arcole hídján.

gerjesztett bennem, — mind annak ellenére is azonban, hogy ügyességükről meggyőződjem s a felőlök szerzett ismeretemet legalább némi vázlatban a világgal közölhessem: beszéltam magamhoz. Egy nagy tarisnya alakú kas volt hátán, tele sokféle kigyók nemeivel. Letévéen ezen kast a földre, csak hamar egy gyöngé füttentéssel kezdé meg varázslatát; mire azonnal hat vagy hét kigyó kiszökvéen a kasból, testére fonódtak fel. Ezen kigyók nemeit az arabok hajinak nevezik; — a képjeliratu metszvények közt azonban coluber naja, vagy vipera naja, vagy a portugáliak elnevezése szerint cobra capello (Brillenschlange, szemüveges kigyó) nével fordulnak elő: mely elnevezésre okot szolgáltatott leginkább azon sapka alakú domboruság, mi fejöken emelkedik föl. Testök veressárgás fényes bőrrrel van ellátva; hosszúságuk négy láb s különösen nevezetesek a nyakukon levő bőrük nyulékonyságáról. — Midőn dühösségbe jönnek, füttentéshez hasonló süvöltést hallatnak; testeiket egyiránt egyenetlik s hirtázzák, hosszukás nyelveiket időnkint kinyujtogatván rohannak elleneikre, s az ilyenkor harapásuk veszélyes szokott

lenni. A gaedi vagy egyiptomi psilla tudja őket csendesíteni, különböző modorban

füttyengetvén nekik. Midőn ezen varázslói hatalma felől kérdőre vontam őt, mikép képes t. i. megszelidíteni a legmérgebb kigyófajokat és skorpiókat, azonnal ajánkozott a próbatétel megkísértésére. Hogy pedig minden kijátszás mellőztethessék, e végre őt egy terjedelmes kertbe vezettem, lakomban hagyatván vele kigyótáskáját. Az én gaedim egy csörgedező kis patak mentében pálmafák közepette térdein csuszva s néhány érthetlenszavak dörmögése által kezdé meg szelidítési igézését; mire aztán néhány sajtyszerű füttentyés hallatott. Ezen előzmények után 10—15 perc eltelte után láttam több vipera kigyót egymásután feléje irányzott csuszással közeledni, mire a kigyókat azonnal kezébe fogta. — Ebből átláttam, miszerint öndicsőítette szelidítési hatalma nem hiu ábránd, hanem tagadhatlan valóság: mit ő ezen állatok természetének folytonos és fáradhatatlan kitartulása által tehetett sajátjává. Egyébiránt, mint mondá: lehet az embernek magát ezen szelidítési vagy is igézési mesterségbe be is avatvatni; de mivel ehez némi oly varázslati előzményeknek kellett volna magamat alávetni, mik bennem nem kis undort okozának, te-

Francia nemzetország fraternisál a hadsereggel

hát nem csoda, ha azzal egészen felhagytam. De a valóságos bűvészek, a mognrhoby-k, kik barbariai fajból lévén, szép szálas férfiak, észélyt mutató homlokkal és komoly ábrázattal. Eredetükre nézve Marokkóból származnak. Ezek már nem önmagukat ejtik elragadtatásba, hanem betegeiket, mint a mi delejzöink, azon egy különbséggel, hogy a mognrhobyk bódító szereket is használnak delejzes alatt, s valóban gyakran oly bámulatos jeleneteket idéznek elő, mikén a tanult europai embernek isszeme szája eláll. Csak azon egy esetet hozom itt elő olvasóimnak, melynek gróf Laborde Leo s több más europai urak s nők szemtanúi voltak, s melyből kiviláglik, hogy ezen keleti bűvészek és eldődek a természet erejének sok titkait kitanulták s azt a szenvedő emberiség hasznára gyakran sikerrel használták. Mózes és Pharaó bűvészeinek csodái világosan mutatják ezen emberek ügyességét; minél azonban többnyire delejzet játszodta a főszerepet.

De Laborde gróf következőn adja elő azon kalandot, melynek ő maga volt szemtanúja. — Már több hónap óta mulattam Kairóban (1827), midőn Prudhoe lord értésemre adá, hogy egy algiriai bűvész jövend hozzám, s nála a bűvészetnek egy rendkívüli előadását fogja mutatni. Noha én akkor még a keleti bűvészet felől nem sokat tartottam; mindazáltal elfogadtam a meghívást. Elnemvén tehát Pudhoe urhoz, nem sokára egy szálas szép férfiú lépett be zöld csalnájában és felöltöben.

Tekintete ezen embernek szelid és nyújas, noha komoly is volt, szemei tüzesek s áthatók valának, s magaviseletében semmi sem mutatott bűvész mesterségére. Öltözve lévén mint keleten a tudósok, mindenféle tárgyakról, tudományáról s tapasztalatairól igen egyszerűn s minden dicsekvés nélkül beszélt. Azalatt pipát s kávét hoztak számára, s míg ő honáról, s a francia háborúról beszélt, két gyermekét hoztak be, kik mesterségét próbálandó vala.

A nézőjáték elkezdődött. Az egész társaság a bűvész körül foglalt helyet, ki az egyik fiút maga mellé ültetvén, kezét fogta meg s figyelmesen látszott rá nézni. A gyermek, egy europai ember fia, tizenegy éves volt, s mivel Kairo vidékén neveltetett, az arab nyelvet folyvást beszélte. Achmed — ez volt neve a bűvészeknek — észrevén a fiu nyugtalanságát azon pillanatban, midőn írószeréből nádtollát kivenni készült, mondá neki: „ne félj, édes fiam, én csak néhány szót irok tenyeredre, te pedig azokra nézni fogsz, s ebből áll az egész.“ A fiu magához jött félelmeből, s az algiriai a fiu tenyeredre egy négyzetet rajzolt, melyben furcsa betűk s jelek voltak vegyítve; közepére pedig sűrű tintát öntött s mondá neki, hogy keresse abban ábrázata viszfényét. A fiu felelé: hogy a tintafoltban látja magát. Most a bűvész füstölőt hozatott be, s miután három kis papirtölcserű felbontott, különféle szereket rázott ki s azokból aránylag az égő tűzbe vetett. A fiút ismét felszólította, hogy nézzen jól a tintafoltba, s ha valamit látand: azt mondja meg. A fiu lehajtott fejét, a szagos szerek pattogtak a tűzön; a bűvész pedig eleinte lassu, de aztán mindig emeltebb hangon hosszú sor szavakat mondott el; de melyek közül alig hallottunk meg nehanyat.

Mély csend volt; a fiu tenyereére mereszté szeméit; a füst fellegekben emelkedett föl, nagy és kellemes illatot terjesztvén el; s Achmed, rendithetlen komolyságában, úgy látszott, hogy a fiút szólásra gerjeszteni akarta, s csakugyan eleinte halk hangokat bocsátott ki torkából, melyek fokokint hangosabbak kezdettek lenni; míg végre hirtelen hátra vetvén fejét, ordított s keservesen sirt. A fiu később azt beszélte: hogy fulasztó zokogása közt nem nézhetett tovább a tintafoltba, mert abban egy irtózatoss alakot pillantott meg; a fiu elrémülve látszott. Achmed nem csodálkozott, s csak azt mondá: ezen fiu megijedt, bocsássák el; mert ha erőtetné az ember, könnyen megzavarhatná képzelődését. — Behozatott tehát egymás a háznál szolgáló arab fiú; ki soha sem nem látta Achmedet, sem nem

találkozott vele. Ez egész bátorsággal nézte a készüléteket s azonnal a markába öntött tintafoltba mereszté szeméit.

A szagos füst emelkedni kezdett, s az imaszavak, egy hangú danlás módjára hol emelkedtek, hol lassubb hangon ejtettek ki a bűvész által.

Hirtelen fölkiált a fiu: „látom őt!“ s mi mindnyájan észrevettük, hogy a markába irt jegyekre merőn néz.

„Hogyan van öltözve?“

„Piros és arannyal szegélyezett mellény van rajta, csalnájája zöld s övében két pistoly van.“

„Mit csinál?“

„Egy nagy, igen drága és szép sátor előtti tért seprí. A sátor kelméje veres és zöld csíkos, tetején pedig aranyozott gombok vannak.“

„Nézz újra markodba, ki jó mostanában?“

„A szultán jó egész udvarával; oh! mily szép az!“

„Milyen színű a lova?“

„Féjér színű, fején kocsaftollak vannak.“

Most a fiu az egész kíséretet hosszasan leírta, miből nyilvános lett, hogy mind azt, miről beszélt, valósággal látta. — A társaság ezen csodálatos történet s maga Achmed által is felbátorítva, a fiuval Shakespeare-t, ismerős angol tiszteket s más elő barátokat nézette, s ő pontosan mindegyiket leírta, Shakespeare-t pedig tetőtől talpig úgy, a mint az valaha kinézett s öltözve volt, s mint azt képökön látni.

Achmed azt beszélte, hogy ő ezen mesterséget két honukban híres seiktől tanulta, s hogy ő most abból, a mit tud, csak a legkisebbet mutatta meg. De Laborde ur addig sarkalta Achmedet, hogy végre megesküvén a titoktartásra s nagy ajándékért ötöt is megtanította ezen bámulatos delejzési módra, s de Laborde ur azt mondja: hogy ő azt több személyeken megpróbálván, mindig sikerült. — A hely szüke nem engedi, hogy itt e tárgyat terjedelmesen taglalhassuk; annyit azonban alólirt is saját tapasztalása után mondhat: miután ő maga is sok éven át beteg nejét s más személyeket is delejzett, hogy a delejzet alatt előforduló jelenetek valósággal a legbölcsebb embert is bámulatra ragadják. St-t. f. — gy.

Ujdonságok a politika terén.

Magyar- és Erdélyország.

Pest. Hadügyerünk, Mészáros Lázár mult héten érkezvén meg Olaszhonból, tárcáját azonnal átvette, s most, mint helláni, egy, a Magyarország s kapcsolts részek védelmezését tárgyazó genialis terv készítésével foglalkozik.

A nemzetörtség egyenruhája következő: búzavirág színű atilla, sötétkék zsinórzattal, réz makkgombokkal; szürke nadrág veres paszományal; fekete csákó nemzeti cimnnyel. A huszárok dolmánya, mentéje s nadrága szintoly színű; csákója vitézkötéssel.

Az önkéntesek egyenruhája: tobákszin atilla veres sájtással, kékszinű szűk nadrág és topánka.

A hadügyesség budapesti nemzetörtség számára István alkirálynak már törzstiszteket (stabilis tiszteket, milyenek az ezredes, alezredes és őrnagyok) ajánlott; egyedül Pest kilenc kerületi őrnagyot kap.

Pénzügyminisiterium 12 1/2 millió p. forint értékű egyes és kettős magyar pénzjegyeket fog kibocsátani, minők 6 hét alatt forgalomba is tetetnek.

A financia-fizetőhivatal kimutatása szerint ezental minden hónap végén 20,000 darab arany fog Körnőcéről Pestre szállítatni. Első városban a magyar ezüst pénz verése már elkezdett, miután az ahoz megkívántató bélyegtő készen van.

Sajtóvétség 15 van már eddig bevádolva, s rövid időn ítélet is fog hozatni az eskütszéki bírák által.

Nemzeti gyűlésünk jul. 2kán veendi kezdetét s hir szerint csak rövid ideig fog tartani; miről azonban senki bizonyost nem jósolhat. Adja isten, hogy csendeszen végződjék! —

Az erdélyi országgyűlés mult hó 29kén vette kezdetét. Az unio, szászokat kivéve, lehet mondani, csaknem egyetemesen kívántatik, noha sokan izgatnak ellene. — Erdélyből oláhpapság részéről számos küldöttség érkezett mult hó 28kán Pestre, közügyerségünknek ünnepelesen kijelentendő, hogy ők Magyarországgal egyesülni kívánnak.

Debrecen, május 25. Folyó hó 22dikén kezdetett meg nálunk a tisztujítás, s még az nap: polgármesternek Poroszlai Frigyes (volt főbíró), bírónak Nagy Sándor (tanácsnok), főkapitánynak a népszerű s közkedvességű Csapó János (volt esküdt) választattak meg. Azóta a tisztujítás mindennap reggeltől késő estig tart s ma talán bevégeződik.

Ugyanaz nap délután a „Nádorrá“ változott Bika-vendéglőben együtt lévén, Farkas Károly polgártárs, — e melegkeblű igaz honpolgár — felszólítja erélyesen az új főkapitányt: hogy nem várva a tisztujítás bevégeztét, tüstént kezdje meg a tobarzást, ő kész ujoncszedési költségek fejében 500 ezüst forintot azonnal a vészen forgó haza oltárára tenni.

Néhány perc mulva az együttülő kijelölő választmány teremébe a városházhoz fölmenvén Farkas és Csapó polgártársak a felhívott polgármesterrel nyilván tartott rövid tanácskozás után — mialatt egyik lelkes polgártárs Molnár Sámuel 1000 ezüst forintot ajánlott ujoncszedési költségekre, — gyönyörű nemzeti lobogót tartva kezében lépett ki a városház elibe a polgármester, buzditó beszédet tartott a nagyszámú néphez, s már más nap 125. ujonc esküdtől zászló alá.

H. G.

Késmárk, május 24. Közgyűlésből jövnők késmárki polgárok, s hallgatag csend, mint midőn bizonytalant hirdető nagy eseményben isten szava zeng füleinkbe, fog el mindent. Im eljött az idő, hogy megmutassuk: miszerint a szabadságot igazán becsesnek tartjuk az által, hogy áldozatokat ne drágáljunk.

Felolvastattak előttünk a minisiteri felszólítások és rendeletek, melyek bizony mindnyájunkat megleptek. Ki gondolhatott volna ilyesmit! A király titokban odahagyja székvárosát. Ármány rejlik alatta, jezsuita vagy orosz dolgozott és dolgozik a kárpit megett. Mi lesz belőle? Ily gondolatok és gondok ülték meg a halgató lelkét. —

De megtörtént, a kocka elvettett: vigyázatok Bécsben, vigyázatok Budapesten, vigyázatok mindenütt mindnyájan, kik az 1848diki évet elválasztónak tartjátok. Megtartatik és élni fog az, kinek a folyó események nem lesznek érthetlennel: de ki maga becses enjét jobban szereti mint hazáját, az veszni fog. Félre a magánykodással, félre a viszályal: béke és egyetértés fűzzön egymáshoz; béke és egyetértés tesz hatalmasakká, midőn az egyenetlenség bizonyosan győzöt és győzetettet együtt rontandja el. Akármit rejt az ármányok titka, ha csak ugyan ármány indításából távozott el a király, legyen az bennünket egytestté egy akarattá olvadottan, és széthullanak a cselszövények bástyái.

Áldozatra hivat fel a minisiterium. — Mindenek előtt köszönetet és bizodalmat a minisiteriumnak — működjek és örködjek! De azután készséget, áldozni készséget részünkről; ha érdemesek vagyunk a szabadságra!

S reményem, kis Késmárk polgárai nem utolsók lesznek az adakozásban a hazaoltárára: bár szegényebbek ők sok más városok polgárainál: de hazafiságban nehezen előzi meg más város.

Mindjárt délután ülnek össze a küldöttségek — a sikerről értesítendem e lapok olvasóit. 3.

Bácsbó május 26kán. A becei lávadók szigorú megfenyítésére kirendelt rögtönítelő bírák működéseinek eddig csak négyen lettek áldozatai; a moholi lázadásba fő szerepet vitt három egyének egyike megszökvén, a napokban önkéntesen följelentette magát, mondá: hogy ő nekie azt tanácsolták: miszerint adja meg magát, és így legfelebb is egy évi fogsággal fog megbüntetni, amugy pedig minden esetre fola-

kaszatlik. Eljen a jó tanácsadó! És a törvényszék csakugyan nem függesztette fel, mert ő a kétségbe-esés legfőbb fokán az ablakvasra akasztotta fel magát; követhetné e példát még vagy 200; de ezeknél még fontosabb az, hogy a helyszínen működő törvényszéki bírák meghallván: miszerint a postán „Illír hírlapok s levelek“ léteznének, azokat azonnal lefoglalták; a hírlapok közül a petrovaszelói illír lelkésznek szólót felbontották, a mely egy egész ívre nyomott freskóképet foglalt magában; a kép számos kaszával, s egyéb nemü kézi fegyverekkel ellátott embereket ábrázolt, mondják: hogy az egész festvény lázítást jellemz; továbbá egy levelet is felbontottak, mely három egyenlő pasquill tartalmazott: ezen rágalomirat egy egy példány állott két fekete ördögből, kik egy férliut huznak akasztófára kötélen nyakára hurkolva, kinek mellén egy tábla csüngött ily fölirással: „Csernovics Péter hazaáruló,“ az akasztófától kis távolságra egy felnyit koporsó feküdt, melyből Csernovicsnak atya nézett ki; alatta néhány sorok átkokkal telvék, melyeket a koporsóból kinézó utódjára hintett. Mire e közlemény olvastatik, — úgy hisszük: — a pasquillok a közügyérség kezei közé jutnak.

☩

S. A. Ujhely. Hazánkat vész fenyegető illír mozgalomnak a ministeri körlevél által nekünk is tudomásunkra jutottak, legelső teendőink közé tartozott az eddig önkéntes 300 főből álló örseregünk feloszlátása, s annak a törvény szigorú rendelkezéséhez képesti alakítása; dicséretére szolgáljon városunk polgárainak, kik a honvédelem nagy eszméjétől áthatva keblekből az izraeliták iránti ellenszenvöket kioltva, őket a nemzetőrseregbe besoroztatták, s e szerint nemzetőrségünk 600 főből, vagy is három századból álland. A fölesketés, századokba felosztás, s tisztválasztás 27ére tüzelt ki, — engedje a magyarok istene, hogy leghőbb kívánságunk a ministerium által teljesítessék mi előbb, s Ordódy Kálmánt mint őrnagyunkat, ki az egész nemzetőrség alakításához, hazafiúi buzgalommal járult, s terhes hadfogadási állomása mellett az önkéntesekből eddig alakult osztályt szakértelmiségével istápolta, üdvözölhessük; adjon isten a magyar hazának sok ily érzésű s tiszta keblű katonát. — Az önkéntes sereghez ifjaink közül sokan csatlakozandók Pestre rándultak. Városunk lakosait a hon iránti buzgalom annyira lelkesíti, hogy csak fegyver kell: uraim! s minden védve van, ha vérünk is.

Egy nemzetőr.

Udvarhelyszéken (Erdély) letépték a kétféjű sasokat, s Jósika volt korlátnok arcképével előbb összetörve szemetdombon, auto de fé-t tartottak.

Ausztria.

Bécs. — A Bécsben mult hó 15kén s későbbi napokban történt, lehet mondani: második forradalomról mai napig sincsenek kimerítő hiteles adataink, a bécsi s más lapok csak részletes tudósításokat közölnek; azonban annyi bizonyos, miszerint ott mind a mellett, hogy most már szélszél állott be a vihar után, a kedélyek még mindig ingerültség és feszülésben vannak. Miképp állnak a dolgok, arról a „Pester Zeitung“ egy levelezője eképz szol.

Bécs, május 27. Midőn önnek még tegnap előtt azon példás csendről írtam, mely több mint 8 nap óta Bécs minden néposztályai közt uralkodott, alig lehetett gondolni, hogy az oly könnyelmű s megbocsáthatlan módon zavartassék meg azok által, kik mindenek előtt arra hivatvák, a békét és csendet fentartani. Az egyetem, mely épen most volt értekezésben a közügyérséggel, miszerint lelépend a politikus térről, s a gyűlésteremet bezárja, tegnap reggel megbocsáthatlan erőszakos tett s egy katonai hadicsiny által annyira veszélyeztetett, hogy a tanászok élete martalékul adva, sőt azok veszte elhatározatva látszott. Miután Colloredo gróf, az akadémiai legio becsületre méltó parancsnoka, jókor reggel az egyetemben megjelent s annak rögtöni bezárását

megparancsolta, a 16 tanászból (student) álló őrizet nem engedelmesskedett. Colloredo gróf, ki már előtti estén sértő kifejezésű s szemrehányásokkal teljes raglaptól fölszegeztetett, melyben a tanászokat fölkéri, miszerint 24 óra alatt az akadémiai legio szétoszolják — különben a parancsnokságot leteendi — kénytelen volt maga és semmit sem végezve eltakarodni. Kévs idő mulva az egyetem, hová azalatt nagyobb számú akadémikus egybesereglett, egy nagy hadcsapat által körülvéteft; de ez nem soká állotta meg helyét, mivel a néptömeg a vészben forgó tanászokat érelyesen segíteni készült. Nem sokára aztán praetorból a munkások egy papot hurcoltak oda — ki ugyanazon Wiesinger névű Leopoldstadti plebánus lett volna, kinek túl vitt stóllák miatt már aprilisben elkellett hagyni plebániáját — ki 27,000 pengő forintot ígért nekik, ha egyesülnek, a tanászokat megtámadják s lemészárolják. A derék nemeslelkű munkások utálatlalt utasították el maguktól ezen alaváló megvesztegetést, és a reactionális pártnak ezen nyomorult eszközt a tanászok kezébe szolgáltatták. Azalatt minden városi kapu bezárattott, a laktanyákban már éjfél után 2 órakor készen állott katonaság a városba kapuk mellé s a vársikamra indult, a bástyák álglyukkal rakattak meg, s mind ez legkisebb okadás nélkül, egy népesség ellen, mely több mint 8 napja csak nem tanodagyermeki engedékenységet s nyugalmat mutatott! Az egyetemes boszszankodás általános ellentállást gerjesztett, a nagyriadói dobolás mindenütt hangzott: bel és külvárosokban a vészharangok meghuzattak s hangosan kiabáltak az elárulásra s reactióra; hire keringett, hogy a népesség, nemzetőrség és tanászok Hojos, Montekukuli s Colloredo által elárultattak — ezen irtoztató tapintatlanság vagy ostobaságnak legnagyobb oka a két utolsó — mivel ily veszélyes, az egész népesség életét és vagyonát fenyegető módon akarták a fegyver letételét kicsikarni. Sőt, mint beszélük: a nemzetőrség parancsot kapott volna, miszerint a ne talán történendő riadalomnál ki ne álljon. Ezen boldogtalan rendszabály, minő a még tegnap kibocsátott közügyéri nyilatkozvánnyal a legszemszurobb ellentétben állt, a hadi erőnek minden figyelem nélküli felállítása, a tanászok életveszélyes helyzete felbosszantották az egész népességet: Minden — polgárok, nemzetőrök, munkások — mind fölkeltek mint egy ember; miután a verestorony-kapunál már lövések történtek, s hir szerint több polgár, tanász s nemzetőr elesett volna. (Később kisült, hogy a verestorony-kapu rohonyozásánál csak egy ember veszett el). A tanászok, kik ezen részvét felől még semmit sem tudtak, eltökélték magukat, életüket drágán eladni; — rosszul fölfegyverezve, töbnyire kevés löszrel ellátva, a katonaság által szorongatva, mely a szijgyártóutcaát és gyapjusort már elfoglalta, ezen szorultságban csak egy módot láttak — az egyetemet torlaszokkal elzárni. Ezen szándékukban a lakosok által hűn gyámolítottak, miután székeket, lócákat, ajtókat s ágyiszereket oda cepeltek vagy ablakaikból ledobták. Az egyetem teremeiből padok s épületfa, lajtorják, sőt mindennemű kocsik; köztök drága hintók, hirtelen összehordattak s az első torlaszokat képeztek. Az alatt az egyetem számos polgárok s nemzetőrök gyűlhelye lett, kik mint századaik küldöttei védelmet ígértek nekik. Dél tájban ezereket lehetett látni közülök, kik csákokon nyomott cédulákat hordoztak ezen fölirással: „könyörgünk az akadémiai legio további fenállásáért.“ Midőn a munkások zászlókkal s műszerekkel oda érkeztek, a kövezet felszaggattattott s a kövek torlaszokhoz vitettek. Így ment ez egészen az istváncig, grabenig, kohlmartig: sőt végre minden kapuknál; úgy hogy most Bécsnek 100 több falerősségű különféle magasságu torlasza volt. Legtöbb utcákban a kövezet még az emeletek lakszobáikba — sőt a házpadokra is fölvetett, — szóval: Bécs rettentő harcra készült váratlan s mintegy az égből hullott ellensége ellen. Ezen rettentő ellenszegenül kifejlődésnél a katonaság lassankint összpontosított állásokba huzódott össze. Most már világos lett, vajjon a taná-

szokat mint negédes, idegez befolyás által elcsábitott anarchistáknak lehetett e tekinteni, miután az egész város rokonszenvu nyilatkozott mellett, s ezernyi torok éljenezte őket. Az üres időt még arra használták, hogy a szomszédos vegytani műszobák ablakainak ólomfogalványaikból golyókat öntsének. Később nép nevében a közügyérségtől kivántattott: 1) Az akadémiai legio további fenállása. 2) Katonaság eltávolítása, s annak jövendő közbejötté csak a nemzetőrség kívánatára. 3) Az őrhelyeknek a katonasággal, nemzetőrséggel s polgárokkal vegyes megrakása. 4) A május 15 és 16diki engedelmények szilárdul álljanak meg. 5) A császár megkérte: hogy 14 nap alatt térjen vissza Bécsbe, vagy helyettesítve nevezzen ki. 6) Végre kezesek állitassanak a nemességből, mihelyett a nemzetőrség s az akadémiai legio, a rend és csend fentartásáról felel. Ezen engedelmények megadása után a torlaszok szétszedetnek, a fegyverek letéteftnek; de nem előbb. Délután s az est lefolyta alatt kész volt a közügyérség ezen pontok helybehagyására, melyre hatásköre megengedte, minden katonaságot visszahuzatta s követséget is küldött a császárhoz. Esti 8 óra felé Hojos gróf, ki egész készséggel megjelent, az egyetembe vitetett, a torlaszok egyszerün látattak el örökkel, nagy vigyázat fejtetett ki, noha már teljes bátorságban tudták magukat. Éjfélok hirtelen láma támadt, nagyriadó doboltattott s vészharangszó kondult meg, mivel azon hir terjedt el, hogy Windischgrätz öt ezreddel Morvából megérkezvén, a városba jött; holott csak posoni tanászok és jurátusok voltak, kik bécsi testvéreiknek segítségül jöttek. A város még ma is ugyanazon szomorú látványt mutatja, minden utca egy vagy több torlással elzárva; minden fegyverben, s legszenvedélyesebb ingerültségben van. S ki miatt van Bécs ezen állapotban? Kicsoda itt a bünös? — Pestből s Prágából is várnak ide barátokat.

Magán tudósítások szerint az udvar Inspruckból Botzenbe (Tyrol) költözött volna; miután Bombelles grófnak s a császárné gyóntató atyjának macskazenét csináltak. Tegnap sok derék tyroli is volt a torlaszok őrjei közt Bécsben, hol 160nál több torlasz van. Hojos gróf becsület szavára, hogy Bécs el nem hagyja: lakába visszavitetett. Colloredo-Mannsfeld gróftot tegnap este fogták el, most Montekukuli után leskődnek; kiről azonban azt mondják: hogy ellillant. Már hölgyeket is látni tanászöltözményben s nőruhákban is fegyveresen, minden ablakban kövek vannak s éles töltésű fegyverek. Nehány házi ur házát lefödette s padjára köveket hordatott fel. Épen most hirdetteft ki a hadügyér, hogy nem jó be több katonaság s az itt fekvő kitakarodik.

Prága (Csehon). Mult hó 21én a nemzeti bizotmány ülése ismét zajos volt. Herceg Lazansky teljes szláv öltözötben jelent meg s viharos „slawa“ kiáltások közt előadta, hogy ő Bécsből jön, hol szenttanuja volt a császár éltét s bátorságát fenyegető veszélyeknek, Ferenc Károly főherceget kérte: mentené meg a dynastia méltóságát azáltal, hogy Bécsből távozzék s vegye rá a császárt is ezen hűtlen s halatlan város elhagyására. Szép tanács!

Külföld.

Posen, május 12. (Porosz-lengyel rész.) Itt már több lengyel nemes parasztjai által felakasztattott.

Boroszló (porosz Szézia), máj. 18. Itt a demokratikus klub egy röpiratot nyomtatott s azt a katonák közt szétosztatta; melyben nekik megmagyaráztatik: miszerint nekik is épen olyan jogok van gyűléseket tartani, mint minden más polgárnak.

Svajcból, máj. 18. A szövetséges hadsereg most 8 osztályra s 31 dandarra osztatik fel s való száma 75,945 emberből áll, köztök 13,400 lovas. — Pédát vehetnénk a svajciak hazafiságáról; ők nem irnak sokat, hanem tesznek!

Ber na (Svajc), máj. 18. A lombárdiai olaszok által toborzott svajci lövésznek napjára 2

frank 80 centimet kapnak zsoldul (49 pgó krajc. valamivel többet).

Abauj-kassai napi események.

Májushó 26. — Ma még az elmaradt szavazók titkos szavazataikat beadván, délfelé a küldöttségek egyetembe a szavazatok összeszámlálásához fogtak, és estefelé az eredmény tudva lön. A kijelölő választmány tagjai lettek: gróf Dezsőfi Ferenc 504. Vitéz György 398. Fiedler Károly 371. Königh Ján. 305. Melczer Nepom. 303. Vilnroter Vilm. 269. Haydu Dán. 257. Koncz József 196. Kerekes György 194. Dendeli Kár. 188. Novelli Imre 180. Semsei Laj. 174. Régen György 167. Hauzer Ant. 158 szavazattal. Ezen választással átaljában véve mindenki meglehet elégedve.

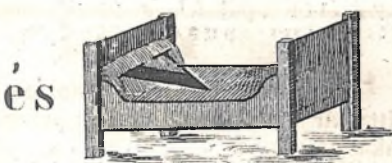
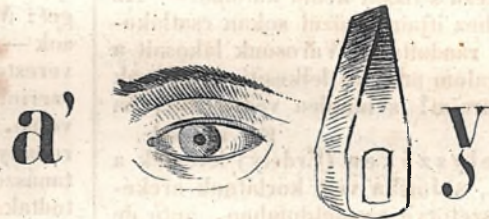
Máj. 27. Mielőtt a mai nyilvános közgyűlés (népgyűlés — ezen kitéfeltől miért tartnak annyira bizonyos urak, valódi okát meg nem

foghatjuk) elkezdődött volna, a tisztválasztási elnök Steer Ferenc, Fiedler Károly és Novelli Imre kíséretében Dezsőfi Ferenc grófhoz ment, ötlet majd valamennyi választók nevében a polgármesteri díszes hivatal elvállalására meleg szavakkal fölhíván, mely fölhívást azonban a nemes gróf ismert szerénységénél fogva a benne vetett köz bizalmat lelkéből megköszönvén, teljeséggel elfogadni nem akarta, s már a küldöttek sokat ígérő reményeket rejtő magas sejtelmek vesztésével távozni készültek, midőn a ns grófhhoz több száz választó riadó éljen kiáltások közt feljött s őt ismételve a polgármesteri hivatal felvállalására az összes lakosság nevében is kérve kérte, melyre a ns gróf iránta a legszebben, dicsőbben s magasztosan nyilvánult köz bizalomnak többé ellent nem állhatván, sőt a köz jó iránti buzgóságánál fogva polgári bűnnek tartván, a fölhívást saját magán családi ügyei legkészségesebb feláldozásával is mindnyájunk, az egész város köz örömeire elfogadta, és a sokaság szünni nem akaró, szívből eredt éljen kiáltásokra

fakadva, örömmel s megnyugtató elégüléssel távozott. 11 ór. a nyilvános közgyűlés vette kezdetét, melyben az elnök a megválasztott kijelölő választmány (nem bizotmány, mint Stockinger polgártárs helyén kivüleg megjegyzi. Kérem olvassa el az 1840, 23. t. cikk 15dik sorát, aztán a választmány és bizotmány közt egy kis lényeges különbség is van — s így törvénybe ütköző javallatával elmaradhatott volna) neveit felolvastván, miután ismételt felszólamlások után a lelkes köztisztületü Dezsőfi Ferenc gróf, mint a köz bizalom által a polgármesteri hivatalra élet-halálíg kijelölt, érzékeny szavak közt kilépett, a kijelölő választmányba a 14dik helyre számszerint a legtöbb többséget nyert Koppi István választatott s a kijelölő választmány nyomban megeskedtetta. Ezután több ministeri rendeletek tárgyalatván, a gyűlésnek déli 1 óra felé vége szakadt. A táborzasi bizotmány elnökének a tett embere, a lelkes b. Sahlhausen Lipót választatott. (Vége következik.)

Klestinszki László.

15. Képtalány. (A jelen időből.)

mert *A* rend

N n N n N n N n N n N n N n N n
nek nek nek nek nek nek nek nek

L L K E.

Megfejtése a 14. szám alatti képtalánynak:

SziVünk Igaz ószlnte szaVal: élLen

VrVnk királyVnk, náDorVnk,

VaLaMennyi LeLkes honfiVaL! (1848)